

ประวัติความเป็นมาของ วารสารไทย-ญี่ปุ่นศึกษา

อาทร พึ่งธรรมสาร*

ในปี 1978 คุณ Eiichi Hamanishi ผู้อำนวยการมูลนิธิญี่ปุ่น สาขากรุงเทพฯ ดำริที่จัดทำวารสารเล่มหนึ่ง เพื่อเป็นเวทีในการรวบรวมงานเขียนของนักวิชาการชาวไทยและชาวญี่ปุ่น ที่เกี่ยวกับญี่ปุ่นหรือความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นไว้เป็นรูปเล่มสำหรับเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นและเป็นการส่งเสริมญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย โดยทางมูลนิธิญี่ปุ่นจะเป็นผู้สนับสนุน ทางด้านการเงิน คุณ Eiichi Hamanishi, ศาสตราจารย์ Kensuke Tamai ผู้เชี่ยวชาญที่มูลนิธิส่งมาประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และข้าพเจ้าก็ได้ไปปรึกษาหารือกับ ศาสตราจารย์สมศักดิ์ ชูโต ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) เกี่ยวกับปัญหา และขั้นตอนรวมทั้งความเป็นไปได้ในการออกวารสารดังกล่าว เพราะอยู่หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 1976 ไม่นาน อาจารย์สมศักดิ์ ชูโต ก็ได้ให้ข้อคิดและกำลังใจมากมาย รวมทั้งรับเป็นผู้จัดทำฉบับปฐมฤกษ์และเห็นว่าควรใช้ชื่อว่าเอกสารวิชาการไทย-ญี่ปุ่นศึกษา แต่ท่านไม่มีเวลาจัด

ทำด้วยตนเอง จึงรับเป็นประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาเอกสารวิชาการไทย-ญี่ปุ่นศึกษา มอบหมายให้นางสาวแดงอ่อน มั่นใจตนที่เรียนวิชาเศรษฐศาสตร์จากประเทศญี่ปุ่น และทำงานอยู่ที่ NIDA เป็นบรรณาธิการฉบับปฐมฤกษ์นี้ คนไทยที่ร่วมทีมในการจัดทำนั้นนอกจากอาจารย์แดงอ่อน มั่นใจตน, ข้าพเจ้า แล้วก็ยังมีอาจารย์เพ็ญศรี กาญจนโมทย์ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เพิ่งกลับจากการไปทำวิจัยเรื่องลัทธิชินโดที่ประเทศญี่ปุ่นอยู่ในกรรมการที่ปรึกษาด้วยและตั้งแต่เล่มที่ 2 จนถึงเล่มที่ 9 ซึ่งเป็นเล่มสุดท้ายที่มูลนิธิญี่ปุ่นรับเป็นหน้าที่โดยตรงในการจัดทำนั้น อาจารย์เพ็ญศรี กาญจนโมทย์ เป็นบรรณาธิการมาตลอด

หลังจากจัดทำฉบับปฐมฤกษ์ในเดือนกันยายน 1979 (2522) แล้ว การจัดทำเอกสารวิชาการไทย-ญี่ปุ่นศึกษาก็ชะงักกันไปหนึ่งปีเต็มๆ มาออกฉบับที่ 2 อีกทีในเดือนเมษายน 1980 (2523) โดยทางมูลนิธิญี่ปุ่นได้ทาบทามอาจารย์เพ็ญศรี กาญจนโมทย์ อาจารย์

* รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และอาจารย์บัญญัติ สุกรการวิทย์ มาเป็นบรรณาธิการ และผู้ช่วยบรรณาธิการตามลำดับ ด้วยอาจารย์แดงอ่อน มั่นใจตน ได้ลาออกจากตำแหน่ง ส่วนคณะกรรมการ และกองบรรณาธิการก็มีการหาคนเพิ่มอีกหลายคน เช่น อาจารย์ อธิธิ โยเนโอะ (เป็นที่ปรึกษา) อาจารย์ประเสริฐ แยมกลีนพุง อาจารย์เมธี ครองแก้ว อาจารย์พรณี จัตรพลรักษ์ ส่วนคุณฮามานชิ เออิชิ อาจารย์ทามอิ เคนสุเกะ และข้าพเจ้าก็อยู่ในคณะกรรมการและกองบรรณาธิการตามเดิม ส่วนอาจารย์สมศักดิ์ ชูโตนั้น ท่านได้ลามือไป คณะกรรมการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่ช่วยติดตามหาบทความ และช่วยกันเขียนบทความเอง ในปี 1980 สามารถออกเอกสารวิชาการไทย-ญี่ปุ่น ศึกษาได้ 3 ฉบับ ในปี 1981 คุณอิเกะซาดาโอะ มารับตำแหน่งผู้อำนวยการมูลนิธิญี่ปุ่น สาขากรุงเทพฯ แทนคุณฮามานชิ คุณอิเกะก็มีชื่ออยู่ในคณะกรรมการ และกองบรรณาธิการโดยตำแหน่ง ส่วนคุณฮามานชิ ผู้ริเริ่มการจัดทำเอกสารวิชาการฯ มีชื่ออยู่ในนามเช่นเดียวกับในกรณีของ อาจารย์อิตชิ ในปี 1981 (2524) สามารถพิมพ์เอกสารฯ ได้ 3 ฉบับ ตามกำหนดการ ในปี 1982 ทำต่อได้อีกแค่ 2 ฉบับ คุณทานากะ โทชิฮิระ ที่มารับตำแหน่งผู้อำนวยการมูลนิธิญี่ปุ่นต่อจากคุณอิเกะนั้น ไม่มีนโยบายที่จะรับทำเอกสาร

วิชาการไทย-ญี่ปุ่นศึกษาอีกต่อไป เหตุผลที่ท่านปรารภกับกองบรรณาธิการคือ “ท่านอ่านไม่ออก” แต่มูลนิธิฯ จะสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้ฉบับละ 3 หมื่นบาท หากมีใครช่วยรับไปเป็นภาระในช่วงนี้มูลนิธิญี่ปุ่นรับเป็นภาระในการเรียกประชุมคัดเลือกบทความและพิจารณาจ่ายค่าเรื่อง (ซึ่งตอนนั้นจ่ายสูงมากให้หน้าละ 100 บาท สามารถจ่ายให้ได้ถึงบทความละ 2,000 บาท) นั้นสามารถจัดทำได้ 9 เล่ม มีการส่งแต่ละฉบับไปตามห้องสมุดใหญ่ๆ และส่งให้แก่นักวิชาการไทยที่ศึกษาหรือสนใจเรื่องญี่ปุ่น

เมื่อมูลนิธิญี่ปุ่นมีนโยบายจะเลิกจัดทำโดยตรง อาจารย์บัญญัติ สุกรการวิทย์ ซึ่งเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการอยู่แล้วกับอาสา เป็นผู้จัดทำต่อไป เพื่อให้เป็นผลงานของโครงการญี่ปุ่นศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่อาจารย์บัญญัติสังกัดอยู่ และประกอบกับ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กำลังก่อตั้งศูนย์ญี่ปุ่นศึกษาที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น แต่ในปี 1983 ไม่ได้จัดพิมพ์เอกสารวิชาการไทย-ญี่ปุ่นศึกษาเลย เพราะเวลาหมดไปกับการต่อรองจัดหาคนทำและวางนโยบาย ในที่สุดอาจารย์บัญญัติก็รับเป็นบรรณาธิการสามารถหาทีมงานมาช่วยจัดทำได้ 3 ฉบับ ในปี 1984 โดยมีฉบับหนึ่ง เป็นฉบับภาษาอังกฤษ อาจารย์บัญญัติมีนโยบายที่จะหาเงิน เพื่อสมทบเป็น

กองทุนญี่ปุ่นของโครงการญี่ปุ่นศึกษา อีกทั้งได้รับเงินสนับสนุนในการจัดทำจากมูลนิธิได้ฉบับละเพียง 3 หมื่นบาท โดยมีข้อตกลงว่าจะต้องมอบแต่ละฉบับให้แก่มูลนิธิ เป็นจำนวน 500 เล่มเพื่อแจกจ่ายให้แก่สถาบัน และบุคคลที่เคยทำกันมา อาจารย์บัญญัติจึงมีนโยบายให้ลดค่าเรื่องลงให้เหลือหน้าละ 50 บาท จากเดิมที่ให้หน้าละ 100 บาทและเปลี่ยนชื่อจาก “เอกสารวิชาการไทย-ญี่ปุ่นศึกษา” เป็น “วารสารไทย-ญี่ปุ่นศึกษา” หลังจากทำวารสารฯ ได้ 3 เล่ม ในปี 1984 (2527) ทางโครงการญี่ปุ่นศึกษา และอาจารย์บัญญัติก็ได้ทาบทามให้ อาจารย์ ศรีสวัสดิสุข อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ร่วมอยู่ในกองบรรณาธิการสมัยอาจารย์บัญญัติเป็นบรรณาธิการนั้น รับหน้าที่เป็นบรรณาธิการจัดทำต่อไป และอาจารย์อรรถัย ก็ดำเนินนโยบายตามอาจารย์บัญญัติ สามารถออกวารสารไทย-ญี่ปุ่นศึกษาได้ค่อนข้างสม่ำเสมอในปี 1985, 1986 และ 1987 ปีละ 4 ฉบับ ส่วนในปี 1985 ทำได้ 6 ฉบับเพราะมีฉบับพิเศษถึง 3 ฉบับ ในช่วง 1987 นั้น อาจารย์อรรถัยได้ ลาไปทำวิจัยที่ญี่ปุ่นเป็นเวลา 1 ปี ศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา ซึ่งมีอาคารที่ได้รับความช่วยเหลือ

จากญี่ปุ่นในวิทยาเขตรังสิตของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมีงบประมาณจากมูลนิธิญี่ปุ่นเพื่อทำกิจกรรมทางวิชาการแล้วได้มอบหมายให้ข้าพเจ้า (อาทร พึ่งธรรมสาร) รับหน้าที่บรรณาธิการสืบต่อมาจาก อาจารย์อรรถัย และเริ่มทำตั้งแต่ ฉบับตุลาคม-ธันวาคม 1987 (2530) เป็นต้นมา

เมื่อได้รับงานต่อจากอาจารย์อรรถัยแล้ว ข้าพเจ้ามิได้หาทีมงานใหม่ ได้ขอให้กองบรรณาธิการเดิมช่วยจัดทำต่อไป โดยเปลี่ยนแปลงนโยบายเล็กน้อยมีการเพิ่มค่าเรื่องจากหน้าละ 50 บาท เป็นหน้าละ 80 บาท จากบทความหนึ่งไม่เกิน 800 บาท เป็นบทความหนึ่งไม่เกิน 1,500 บาท ลดจำนวนฉบับจากเดิมปีละ 4 ฉบับ มาเป็นปีละ 3 ฉบับ อาจมีฉบับภาษาอังกฤษล้วน หรือมีบทความที่เป็นภาษาไทย และที่เป็นภาษาอังกฤษคละกันไป และบางครั้งเชิญผู้ที่ถนัดเฉพาะด้านมาเป็น บรรณาธิการประจำฉบับ เพื่อติดตามและคัดเลือกบทความในสาขานั้น ๆ เพื่อให้ได้วารสารฯ ที่มีเนื้อหาแน่นหนักไปด้านใดด้านหนึ่ง และฉบับเมษายน 1990 นั้นเป็นฉบับวิเคราะห์ญี่ปุ่น ประจำปี เป็นฉบับที่จัดทำโดยคณะกรรมการฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์ไทย-ญี่ปุ่น ที่รวมพิมพ์บทความสัมมนาประจำปี ซึ่งทางอนุกรรมการฯ

ก็สามารถรวบรวมงานเขียนเกี่ยวกับสถานการณ์
ไทย-ญี่ปุ่นในรอบปีที่ค่อนข้างมีคุณภาพมารวม
พิมพ์ไว้ในเล่มเดียวกัน

ในรอบ 12 ปีที่ผ่านมา วารสารไทย-ญี่ปุ่น
ศึกษาได้เปลี่ยนบรรณาธิการมาหลายคนทาง
มูลนิธิญี่ปุ่นสาขาประจำกรุงเทพ ฯ ก็ได้เปลี่ยน
ผู้อำนวยการถึง 4 คน 5 วาระ สามรรถดิพม์

的。在《共产党宣言》中，马克思和恩格斯指出：“共产主义的特征，可以归结为，消灭私有制。”^①在《资本论》中，马克思进一步阐述了这一观点，指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^②在《共产党宣言》中，马克思和恩格斯还指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^③在《资本论》中，马克思进一步阐述了这一观点，指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^④在《共产党宣言》中，马克思和恩格斯还指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^⑤在《资本论》中，马克思进一步阐述了这一观点，指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^⑥在《共产党宣言》中，马克思和恩格斯还指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^⑦在《资本论》中，马克思进一步阐述了这一观点，指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^⑧在《共产党宣言》中，马克思和恩格斯还指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^⑨在《资本论》中，马克思进一步阐述了这一观点，指出：“共产主义是消灭私有制，消灭剥削，消灭阶级，实现人的自由全面发展。”^⑩

วารสารฯ ออกมา 35 เล่ม ประกอบด้วยบทความ
ต่าง ๆ ประมาณ 300 บทความ

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๒ ปี (๑ รอบ) นี้
จึงนำประวัติความเป็นมามาเล่าสู่กันฟัง พร้อม
ทั้งจัดทำดรรชนีชื่อผู้แต่ง และดรรชนีชื่อเรื่อง
ไว้ในท้ายเล่ม ของวารสารไทย - ญี่ปุ่นศึกษา
ฉบับธันวาคม ๒๕๓๓ (ค.ศ. ๑๙๙๐) นี้

一、政治：政治是经济的集中表现，政治对经济有反作用。政治的进步或落后，对经济的发展起着促进或阻碍的作用。政治的进步或落后，对经济的发展起着促进或阻碍的作用。政治的进步或落后，对经济的发展起着促进或阻碍的作用。